

JRC SCIENCE FOR POLICY REPORT

Izvješće Opservatorija za istraživanje i inovacije (RIO) o državama za 2017.: Hrvatska

Račić, D, Švarc, J, Testa, G

2018

Sažetak

Glavni zaključci

Gospodarski trendovi uglavnom su pozitivni, ali rizici i dalje postoje: očekuje se da će 2017. BDP rasti 3,2 %, a nakon toga bi se taj rast trebao neznatno usporiti (EK, 2017.b). Prema najnovijim podacima Eurostata (siječanj 2018.), 2016. ukupni bruto domaći izdaci u području istraživanja i razvoja (GERD) iznosili su 387,7 milijuna EUR (0,84 % BDP-a), što predstavlja apsolutni godišnji rast u odnosu na 374,8 milijuna EUR zabilježenih u 2015. (0,84 % BDP-a). Javni izdaci u području istraživanja i inovacija iznose 55,2 % GERD-a, a privatni sektor (BERD) ulaže 44,8 % GERD-a. Više od deset godina ulaganja u području istraživanja i inovacija u Hrvatskoj padaju (GERD je 2004. iznosio 1,3 % BDP-a). Posljednjih godina ulaganja stagniraju, a to nije dovoljno da bi se sustigla naprednija gospodarstva. Proračunski je deficit 2016. smanjen na 0,8 % BDP-a, a javni se dug smanjio prvi put u posljednjih deset godina (s 86,7 % na 84,2 %), ali i dalje je visok. Stopa nezaposlenosti smanjila se sa 16,6 % 2015. na 13,3 % 2016., ali stopa zaposlenosti i dalje je među najnižima u EU-u. Osim toga, otvaranje tržišta rada za hrvatske državljane u većini država EU-a potaknulo je mlade nezaposlene osobe na traženje posla u inozemstvu, što bi moglo imati negativne učinke na radnu snagu i rast BDP-a u srednjoročnom razdoblju. Često se nedovoljno iskorištavaju mogućnosti reforme sustava istraživanja i inovacija koje pruža strategija pametne specijalizacije. Međutim, postupno se uvode poboljšanja koja su povezana s ulaganjima u infrastrukturu i projekte u području istraživanja i inovacija u privatnom i javnom sektoru. Iako je gospodarski oporavak nakon duge recesije (2008.–2014.) u tijeku, struktura gospodarstva i političko okruženje još uvijek nedovoljno pridonose rastu predvođenom inovacijama.

Izazovi za donošenje politika u području istraživanja i inovacija u Hrvatskoj

1. **Veća dodjela sredstava području istraživanja i inovacija te bolja apsorpcija sredstava ESIF-a:** unatoč naporima, Hrvatska ima problema s povećavanjem ulaganja u istraživanje i inovacije. Ona stagniraju (0,84 % BDP-a 2016.) i daleko su od cilja za 2020. koji iznosi 1,4 % BDP-a. Ulaganja ESIF-a u područje istraživanja i inovacija dovest će do poboljšanja, ali su se često odgađala.
2. **Stvaranje koherentnog i integriranog okvira politika istraživanja i inovacija:** uloženi su dodatni naponi (spajanje dvaju ministarstava) kako bi se integrirao vladin pristup istraživanju i inovacijama u privatnom sektoru. Provedba donesenih strateških dokumenata rascjepkana je i spora. Mogućnosti koje se nude u okviru strategije pametne specijalizacije nedovoljno se iskorištavaju.
3. **Jačanje mogućnosti privatnog sektora u području istraživanja i inovacija te poboljšanje poslovnog okruženja za inovacije:** programi europskih strukturnih i investicijskih fondova kojima se olakšavaju ulaganja u područje istraživanja i inovacija (npr. u projekte u području istraživanja i razvoja i centre izvrsnosti) osobito su važni za poslovni i tehnološki razvoj. Poboljšanja poslovnog okruženja, kao i jačanje veza između znanosti i poslovanja te razvoj „pametnih“ vještina za zadovoljavanje poslovnih potreba još su slabi.
4. **Jačanje javnih mogućnosti u području istraživanja i inovacija:** očekuje se da će reforme javnog sustava istraživanja i inovacija s ulaganjima u infrastrukturu i projekte u području istraživanja i inovacija donijeti rezultate u srednjoročnom razdoblju. Pokretanje znanstvenih centara izvrsnosti kojima su dodijeljena sredstva ERDF-a prilika je za poboljšanje učinkovitosti istraživanja i inovacija u prioritetnim područjima istraživanja.

Glavni događaji u razvoju istraživanja i inovacija 2017.

- U svibnju 2017. donesen je novi [Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja](#) (NN 28/2017) u kojem su propisani stroži minimalni kriteriji za izbor znanstvenika u viša znanstvena/nastavna zvanja.
- Donesen je [Pravilnik o ustroju i načinu rada područnih vijeća i matičnih odbora](#) Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj (NN 47/2017) kojim se reguliraju radni i organizacijski postupci u vijećima i odborima tog Nacionalnog vijeća.
- [Nacrt Prijedloga Zakona o izmjenama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju iz 2013.](#) upućen je u javnu raspravu kojom se namjerava preciznije utvrditi pravila za izbor u znanstvena zvanja i druga radna prava istraživača. Nacrt je bio predmet brojnih kritika.
- Hrvatska zaklada za znanost objavila je u travnju 2017. dva poziva – za program [Uspostavni istraživački projekti](#) namijenjen podupiranju neovisnih istraživačkih karijera mladih znanstvenika i za program [Potpora istraživačima za prijavu na programe Europskog istraživačkog vijeća](#).
- Glavni program kojem su dodijeljena sredstva Europskog fonda za regionalni razvoj, [Ulaganje u organizacijsku reformu i infrastrukturu u sektoru istraživanja, razvoja i inovacija](#), pokrenut je u svibnju 2017. s ciljem podupiranja organizacijske reforme i infrastrukture za istraživačke ustanove. Evaluacija je dovršena, ali rezultati još nisu javno dostupni.
- U lipnju je pokrenut drugi program namijenjen istraživačkim institucijama ([Ulaganje u znanost i inovacije – Prvi poziv](#)), s naglaskom na projekte primijenjenog istraživanja.
- Četiri nova programa potpore kojima su dodijeljena sredstva iz EFRR-a za MSP-ove pokrenuta su 2017. ([Internacionalizacija poslovanja MSP-ova](#), [Certifikacijom proizvoda do tržišta](#), [Razvoj poduzetničkih zona](#) te [Promocija poduzetništva 2017.-2019.](#)). Uz to, u prosincu 2016. pokrenut je program [Komerrijalizacija inovacija u poduzetništvu](#).
- U listopadu su potpisani ugovori o bespovratnim sredstvima s deset znanstvenih centara izvrsnosti kojima su dodijeljena sredstva EFRR-a ukupne vrijednosti 50 milijuna EUR.
- Višegodišnja dodjela institucijskih financijskih sredstava koja se temelji na pokazateljima uspješnosti uvedena 2013. kao mjera financijske reforme kritizirana je kao neučinkovita s obzirom na to da se njome nije uspjelo doprinijeti kvaliteti i istraživačkim institucijama, što se uglavnom pripisuje niskim razinama dodijeljenih sredstava.
- [Nacrt Prijedloga Zakona o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte](#) upućen je u javnu raspravu u studenome.

Pametna specijalizacija

Strategija pametne specijalizacije (S3) uvedena je na nacionalnoj razini Okvirnim godišnjim planom u okviru poziva na podnošenje prijedloga uz sufinanciranje iz ESI fondova u okviru [Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.](#) (OPKK). Započela je 2016. javnim pozivima za programe namijenjene inovativnim poduzećima (Kompetentnost i razvoj MSP-ova, Inovacije u novoosnovanim MSP-ovima) i projektima suradnje za industrijsko istraživanje (Povećanje razvoja novih proizvoda i usluga koji proizlaze iz aktivnosti istraživanja i razvoja te Jačanje kapaciteta za istraživanje, razvoj i inovacije). Uspostavljene su i neke važne infrastrukture za područje istraživanja i inovacija predviđene akcijskim planom S3. One uključuju znanstvene centre izvrsnosti, klustere konkurentnosti i centre kompetencija (čija je evaluacija još u tijeku).

JRC Mission

As the science and knowledge service of the European Commission, the Joint Research Centre's mission is to support EU policies with independent evidence throughout the whole policy cycle.

EU Science Hub

ec.europa.eu/jrc

@EU_ScienceHub

EU Science Hub - Joint Research Centre

Joint Research Centre

EU Science Hub